

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Jaz sem vstajenje in življenje!

Bili so časi svetovne rimske vlade. Cel svet je ležal na tleh pred Rimom. In pest Rimljanov je bila strašna in železna. Moč pesti in železa!

Kaj je bilo takrat življenje vredno? Nič, brez vsake cene! Kaj je pomenil človek v rimski državi? Nič! Rimska moč je bila vse in nad vse, nad pravico in resnico.

Drug znak te dóbe je bil strah in sovraštvo. „Naj sovražijo, da se nas le bojé“, to je bila vsa modrost rimskih državnikov. In Rimljani so znali to umetnost. Rimsko železo je bilo trdo; čutil ga je ves svet.

Taki so bili časi, ko je stala rimska omika na vrhuncu! Rimska književnost na višku, rimsko vojaštvo na vrhu svoje moči in usposobljenosti, rimska izobrazba zaželjena od sveta. In vendar vse to ni bilo v stanu rešiti starega sveta, ne preroditi človeške družbe. Zmešani narodi, zbegana ljudstva, brez ciljev in potov, naveličanost in gnjus nad življenjem, samosilnost in brezsrčnost, hlapčevstvo in robstvo — to so znaki časa, v katerem je stopil Kristus v javnost.

Danes si težko predstavljamo, kak velikansko preobrat je pomenil nastop Kristusa in njegovega evangelija na tedanji svet.

Kristus je ustvaril nov čas in novega človeka. Z njim je dobilo človeško življenje novo smer, novo lice in nov zmisel. S Kristusom je postalo življenje tudi najneznatnejšega človeka neskončne vrednosti.

Jaz sem vstajenje in življenje, je rekel Gospod. Moj nauk, moja oseba, moje delo pomeni silo in moč, brez katere ni ne življenja, ne vstajenja! Človeška družba je vstala po Kristusu k novemu vstajenju in življenju. Več stoletij je to trpelo; ali nazadnje je zmigala Kristusova misel: misel o ljubezni, o usmiljenju, o miru, o bratstvu narodov, o neskončni vrednosti človeške duše!

Devetnajst stoletij je minulo. Cerkev praznuje zopet praznik Vstajenja, človeštvo pa zagrinja smrtna senca. To, kar mi doživljamo, to je svetovni polom in pomor.

„Milijoni grobov, livade solzá in krvi!“ je rekel nemški državni kancler Bethmann-Hollweg. V teh grobovih spé mrtvaško spanje naši umrli junaki. V njih so pa zakopani tudi nešteti upi, nade in sanje. V te grobove je pometala vojska raztrgane mednarodne pravice in človeške pravice, ki so veljale za moderni evangelij. Čudili smo se modrijanom našega časa, ki so oznanjali nova pota naprednemu človeku, danes vidimo, da je to samo počečkan papir brez vrednosti. Občudovali smo omiko človeštva, danes vidimo, da se je človeštvo visoko dvignilo, zato da je sedaj še globokeje padlo. Vse, kar si je izumel človeški duh v lastno spopolnjevanje in napredek, služi danes smrti in uničevanju. Kar je človek sezidal s strašnim trudom, to danes neusmiljeno podira. Nobena reč nima cene, življenje ima pa najmanjšo.

Svetovna vojska je segla s strašno silo v človeške misli, besede, dejanja in srca, in pokazala človeka v njegovi strahoti in največji onemoglosti.

Kje je krivda? V odpadu od krščanstva! Res je v narodih še neizčrpiliva sila in bogastvo krščanske misli in življenja. Ali odnošajev med posameznimi državami že davno niso uravnala krščanska načela, ampak meč in železo. Politika držav je bila osnovana na sebičnosti in brezobzirnosti. Bivši tajnik za nemške kolonije, Dernburg je nekoč dejal katoliškim poslancem v državnem zboru: žalibog, gospodje, „današnja država je pogan!“ Svetovna vojska kriči, da je bilo to načelo medsebojnega občevanja med državami strašna znota in zabloda, ki je pripeljala do tega grozovitega poloma.

Vojska divja naprej neprestano in krvavo. Ljudje so postali že popolnoma topi in brezmiselni. Vse živi tje — v endan. In kaj bi tudi človek mislil in tuhtal, ko ima samo železo pravico do misli in besede. Trpljenje je tako, da je bolje, da se je preneša, kakor premišljuje!

Dve leti vojske nas je naredilo starce; in da živimo tisoč let, večjega preobrata človeštva ne moremo dočakati, kakor je ta, ki ga doživljamo.

V tej brezmiselnosti stoji samo ena

misel: Kaj pa bo? To je popolnoma jasno, da stare Evrope ne bo več, ker je ne more več biti; in že tekom vojske mora izginiti, ker drugače se bo samo sebe uničila kakor škorpjon. Nov duh mora prešiniti človeški razum in človeško voljo, duh sprave, bratstva, obzirnosti in človečanstva. Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi! Samo ta duh more ustaviti kri in narediti konec. Dokler pa ne-bo tega spoznanja, tudi resne volje za konec vojne ne bo. Velika znota pa je, če kdo misli, da bo nanovo razdeljena Evropa prinesla državam mir. Načinov razdelitve je mnogo in vsak bo mislil na svojo. Zlo ne tiči v zemlji, ampak v glavi.

Zdi se, da začenja svet to uvidevati. Ves svet obrača svoje oči v Rim. Tam je edini mož, ki je ostal sredi morja sovraštva steber ljubezni in pravice. On, ki ni odvisen od nikogar, od nobenega zemeljskega kraljestva, glavar kraljestva nebeskega, miru in ljubezni, je postal središče vsega mirovnega gibanja, ognjišče človečanstva in izhodišče iz sedanjega pomora. On je edini klicar, živa vest sveta, ki ga ne preglaši gromenje topov, ne žvenketanje orožja.

Zdi se, da se povračajo oni toliko zasmehovani časi srednjega veka, v katerem je bil papež oče narodov in krščanstva, razsodnik človeških sporov in zablod. Že danes sodi svet, da je palača kneza miru v Rimu edino pravo mesto za upostavitvev in ohranitev miru na zemlji. Tam stanuje edini zares nevtralni vladar, oče človeštva, ki ima za ves krščanski svet gorko srce in dobro roko. Njega ne preslepi nobeno sovraštvo in nobena hujskarija, nobena znota in nobena strast. Njemu se ne gre ne za zemljo, ne za krono, ne za slavo, ne za ponižanje, ne za nadvlado kateregakoli naroda.

Vsa modrost je padla: omika, človekoljubje, svoboda, sploh stvari, na katere je bil svet tako ponosen. Ostala je samo Večna modrost, katere glasnik je voditelj katoliške cerkve. Kako tolažljiva misel je to za nas katoličane, ko gledamo, da se rušijo vsi svetovni nazori v prah in pepel in išče preplašen svet novih potov. Stoletne zgodbe človeškega duha — danes so črepinje in razvaline, ob katerih stoji

nemo zbežan človeški duh. Babilonski stolp stoji razdejan. Človek ga je sam podrl.

Ostal je samo fundament, na katerem stoji naša cerkev. Ta je neomajan, vse drugo je porušeno.

Velikanoč je zopet tu; praznik vstajenja. Skozi trpljenje in skozi grob je šel Kristus v svojo slavo. Iz groba je vstal. Bo li kdaj vstal svet iz groba, sedanjega trpljenja in smrti? Gospod je naredil narode ozdravljive, pravi sv. pismo. Svet bo ostal, brez dvoma, ampak samo ob svitu Velikonočne nedelje, Velikega jutra, Velikonočnega Solнца.

Jaz sem vstajenje in življenje, pravi Gospod.

Solnčnica.

Sedanje pomanjkanje olja je spravilo tudi to rastlino na površje. Solnčnice poznamo pri nas povsod, saj so dosti očitne, ne le po svoji močni rasti in po svojih močnih steblih, ampak tudi po svojem živorumenem in orjaškem cvetju.

Te rastline so pa imele pri nas do zadnjega časa čisto podrejeno vlogo. Sadile so se, ker so dajale nekoliko tičje klaje za naše senice pozimi, nekoliko pa tudi zaradi krasnega velikega cvetja, ki ga je lepo videti po naših njivah med krompirjem in turščico.

Po drugih krajih so pa solnčnice bolj cenjene rastline in se v večji meri pridelujejo zaradi semena, ki daje prav izvrstno, fino olje, ki se odlikuje tudi s tem, da se dolgo drži. Tako se pridelujejo solnčnice na Štajerskem že odnekaj zaradi olja. Sejejo jih tamkaj med krompirjem ali pa kraj turščičnih njiv.

Na Ruskem jih sejejo cele njive in dobivajo olje, ki ga rabijo in cenijo posebno v postnem času, tako kakor pri nas maslo, namreč za zabelo in za močnate jedi.

Pri sedanjih stiski za olje je zaraditega prav, če posejemo tudi pri nas nekaj več te rastline. Po naših krajih namreč dobro uspeva in daje bogate pridelke. Seveda ne bomo sejali celih njiv, kakor delajo na Ruskem, prav pa je, če bomo potaknili nekaj več semena vmes med krompir ali

LISTEK.

P. Frančišek Ambrož, vikarij frančiškan. samostana v Gorici.

Pater Frančišek je tudi nam dobro znan in je še v najboljšem spominu pri župljanih v Šmihelu, Prečni itd., vsled njegovega gorečega dušnega pastirstva, ko je pomagal pred nekaj leti kot nadomestni kaplan. Tedaj bodo sledeče vrstice marsikomu vspodbuden in dragi spominek na obče priljubljene frančiškanskega apostola, ki je pa bil ravnotako tudi vnet patrijot, saj je daroval v cvetu svoje delavne dóbe kot junak in mučenik svoje življenje za Boga in Marijo, za cesarja in domovino.

Pater pripor Usmiljenih bratov v Gorici, pri katerih je P. Frančišek zadnji čas prebival in opravljal svoj duhovniški poklic, je pisal ljubljanskemu frančiškanskemu provincijalu nastopno sporočilo, katero posnamemo po „Slovenču“:

„S solznimi očmi Vam naznanim žalostno sporočilo, da je danes 11. aprila ob

10. uri zjutraj našega dobrega p. Frančiška v njegovi celici zadela sovražna granata in ga težko ranila. Kos granate mu je prebil jabolko v grlu, ga ranil na plečih in na rami na levi strani in mu odbil levi kazalec. Naš primarij dr. Weinlechner je prišel nemudoma in ga ukazal takoj prepeljati v divizijsko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Stanje veleč. g. p. Frančiška je zelo nevarno, vendar zdravniki upajo, da bo morebiti ostal pri življenju, ako ne pridejo vmes komplikacije. Sprejmite moje iskreno sožalje pri tej nepričakovani nesreči, katera nas je toliko bolj zadela, ker nam je bil veleč. p. Frančišek v vsakem oziru zvest in ljub prijatelj. Fr. Longin Horák.“

Od druge strani se je pisalo: Strašna vojska je zgrabila s svojo železno roko najpogumnejšega nevojaka ob fronti, Vasega dopisnika p. Frančiška. — Stanoval je pri usmiljenih bratih v Gorici, opravljal službo angelja tolažnika bolnikom in čč. bratom, varoval svetišče na Sv. Gori, in pomagal ob nedeljah veleč. g. župniku v Grgarju. V ponedeljek, 10. t. m. se je spre-

hajal po vrtu — dve granati sta mu leteli čez glavo in pokvarili več sob v bolnišnici. — „Pojdite z vrta!“ ga kličejo. — „Pa saj vidite, da je tam bolj nevarno kot tukaj“, je dejal hladnokrvno. V torek je bil zopet na vrtu do pol enajstih dopoldne; prišel je v svojo sobo, nekaj trenutkov, že je prižvižgala 10 cm granata od Kalvarije skozi okno in vrata neke prazne sobe na hodnik pred vrata p. Franca, je tam eksplodirala, in prodrla v pritličje. Kosci železa pa so prebili njegova vrata in ga ob mizi podrli na tla. Goltanec mu je bil gladko prerezan, kos železa še v vratu, na levi strani tik ob rami velika luknja v prsi in plečna kost zdrobljena; na levi roki odtrgan kazalec in sredinec za en člen krajši. Našel sem ga pred operacijsko sobo na hodniku v krvi — preoblačili so ga za operacijo. Spoznal me je. „Kje sem, kaj se je zgodilo, kedaj je bilo to?“ Vse je brž razumel. „Ne morem se spovedati.“ Kri mu je vrela iz ust. Mirno in zastopno je z menoj obudil kesanje in spremljal podelitev sv. poslednjega olja ter

papežev blagoslov. Prišel je njegov sobrat P. Aleksander iz Kostanjevice, ni ga več poznal. Prepeljali so ga v žensko bolnico. Bog nam ga ohrani pri življenju! Priporočamo ga v molitev.

*

In že je mrtev slovenski junak, frančiškan P. Frančišek! — Vojni superijorat sporoča telegrafično naznanilo, da je P. Frančišek Ambrož, svetogorski vikarij, za ranami, ki mu jih je povzročila sovražna granata, umrl.

Padel je kot junak na bojnem polju v najlepši službi, kot duhovni tolažnik v hiši krščanske ljubezni-bolnišnici Usmiljenih bratov v Gorici, kjer je tolažil kot angel tolažbe uboge trpine.

On je tretja žrtev-duhovnikov, ki so neustrašeno ostali pri vernikih, kot dobri pastirji pri svojih ovčicah.

*

Rojen je bil dne 2. decembra 1874. v Šmartnem pri Kranju. V frančiškanski red je stopil dne 25. avgusta 1894; v

Vstajenja dan.

pa kraj turščičnih njiv in če bomo posnemali v tem pogledu Spodnje Štajerce. Manjše prostore ali posamezne grede pa lahko tudi letos čezinčez nasadimo s solnčnico, če so ti prostori dosti vgnojeni, in sicer na tak način, da podtaknemo seme (po tri zrna) v vrste, ki naj so 60 cm narazen in v vrstah samih pa po 50 cm. Med krompirjem se potakne seme po več metrov narazen, tako kakor visoki fižol, da ni nobene škode za poznejši pridelek krompirja.

Glede solnčnic je pripomniti, da potrebujejo mnogo gnojilne moči v zemlji, kar je povsem naravno, če pomislimo, kako mogočno se te rastline razvijajo. Zaraditega jih tudi sejemo med okopavine. Če sejemo pa solnčnice na posebnih prostorih, jim moramo dobro pognojiti.

Pri solnčnicah razločujemo veliko vrst, tudi take, ki se pridelujejo na vrtovih kot lepotečne rastline. Med solnčnicami, ki se sejejo po njivah zaradi semena, razločujemo na splošno dve vrsti, eno, ki nastavi vrh stebela eno samo veliko rožo in drugo, ki dela razraščena stebela in napravlja po več manjših rož. Bolj cenjena za nas je prva vrsta z eno samo veliko rožo.

Solnčnice so občutljive proti mrazu, zato jih sejemo koncem aprila in meseca maja. Pri samo čisti setvi solnčnic potrebujejo za oral zemlje povprek 181 semena.

Solnčnice je obdelovati tako, kakor okopavine. Po dvakrat jih moramo okopati in nazadnje še osuti tako kakor krompir ali turščico.

Ko so rastline zrele, da se spravijo, jim je porezati glave, ki naj se spravijo pod streho na zračni prostor, da se tam dobro posuše. Nato se seme z roko orobka ali pa tudi na rokah omlati. Rohrman.

K temu spisu pripomnimo, da je ravnateljstvo ogrskih državnih železnic sklenilo podpreti pridelovanje rastlinskega olja. V ta namen je zapovedalo, da se nasade solnčnice ob vseh progah državnih železnic. Sadili jih bodo železniški čuvaji in prožni nadzorniki. Ti nasadi bodo dolgi 8000 kilometrov ter bodo najdaljši nasadi solnčnic na svetu.

Sredstva proti slani

Kar je bilo po izvanredno gorkem vremenu meseca marca pričakovati se je zgodilo. Prva spomladna nevihta prinesla je, kakor vedno, hudo ohlajenje zraka in posledica tega je bila slana po nižjih legah Dolenjske.

Najraje nastane slana na Dolenjskem takrat, kadar vsled mrzlega vetra, burje in dežja, višje hribe (Kum, Gorjance, Kočevske hribe itd.) pobeli sneg.

Ob snegu na hribih se zrak ohladi, in ker je mrzel zrak težji od gorkega, se steka v dolino. Ker nizke lege poleg tega tudi več gorkote izžarevajo kakor višje, zato slana najbolj škoduje v nizkih,

mašnika je bil posvečen 30. oktobra 1898. Deloval je v raznih samostanih kot priden katehet in goreč spovednik. Zadnja leta je preživel na Sv. Gori, kjer je živel sredi sovražnega ognja. Ni se bal granat, ne šrapnelov in vstrajal bi bil še na svetem kraju, ko bi sovražnik ne bil večkrat sproti porušil prostor, ki si ga je bil za stanovanje z mnogim trudom pripravil.

Milostno podoba svetogorske Matere Božje je rešil najprej in jo z vojaškim avtomobilom prepeljal v Ljubljano. Kar je mogel rešiti na Sv. Gori, je rešil. Sestavil je skrbno inventar vseh reči, katere so vojaki porabili od lastnine svetogorskega samostana, in ga nesel osebno višjemu poveljniku. Upal je, da se mu bo posrečilo še mnogo storiti za Sv. Goro, pa smrt je pretrgala nit še tako mladega življenja in, upamo, dušo blagega junaškega patra peljala k Mariji v nebesa. —

Naj v miru počiva!

Zelenje krije širni svet,
pomlad pripenja cvet na cvet.
Krilatec zbor glasno pojoč
oznanja nam veliko noč.

Dopolnjen je obljube čas,
Zveličar šel je v smrt za nas,
Rešenja delo je končal.
premagal smrt, iz groba vstal.

Zato pa svet tako krasan
proslavlja zdaj vstajenja dan
in milih ptičic sto in sto
pošilja hvalnice v nebo.

Vstajenja dan! vstajenja dan!
odmeva naj čez hrib in plan.
Raduj se ves človeški rod!
od smrti vstal je naš Gospod.

Ni smrti več, življenje zgolj,
pomlad življenja je simbol...
Pomlad in božji grob odprt
sta znak življenja, — kje si smrt?

Ne, smrti ni na svetu več,
ž njo glavni vir gorja je preč...
Kdo neki ne bi zdaj vesel
glasno ne vriskal in ne pel? —

zlasti proti vzhodu ali severovzhodu obrnjenih legah, ki so že zaraditega bolj mrzle, ker so izpostavljene mrzlim vetrovom.

Proti slani lahko rabimo vsa prej navedena sredstva. Najboljše sredstvo proti njej je pa tam, kjer se da izvesti, kajenje.

Pri nas pa je mnogo ljudi, ki mislijo, da je treba v vinogradih kuriti, ne kaditi in tako smo na pr. videli pri zadnji slani v Trški gori goreti na nekaterih krajih prave kresove.

To je seveda napačno. Tako veliki ognji trte lahko bolj poškodujejo kot koristi, ohranijo pa k večjemu le one trte, ki stoje prav blizu, druge pa pozebejo. Da preprečimo slano je treba kaditi ne pa kuriti, zato naj bi se rabil vedno le prvi, pravilni izraz.

Kajenje ima namen, da se napravi nad trtami in med njimi gost dim, ki jih brani nalik gosti megli pred naglim in močnim izžarevanjem gorkote. Zato učinkuje kajenje le ob tihem, brezvetrnem vremenu, ko toplota ne pade dosti pod 2° (to je pod ničlo), ne more pa koristiti pri hudem zimskem mrazu, zlasti ne ob burji in snegu.

S kajenjem se mora pričeti še ponoči, dokler toplota še ne pade dosti pod +2° R (to je nad ničlo) in se mora nadaljevati tudi nekaj časa po solnčnem vzhodu proti naglemu segrevanju trt po solnčnih žarkih. Dimima torej nalogo, da nadomesti meglo, ki je v hladnih spomladnih nočeh najboljše sredstvo proti slani.

Da se doseže dovoljen uspeh pri kajenju proti slani, je treba zlasti dvojega, in sicer dobre organizacije in discipline udeleženih vinogradnikov in pravilnega izvrševanja kajenja.

Kar se prve zadeve tiče, moram omeniti, da posameznik, ali le maloštevilna udeležba pri tem delu nič ne izda. Treba je, da se kajenja udeleže vsi vinogradniki dotične vinske gorice ali vsled enake lege skupaj spadajočega ozemlja.

Na Nižjem Avstrijskem in na Nemškem, kjer so vinogradniki v to svrhu primerno organizirani, imajo celo posebna slanobrambna društva, podobna našim gasilnim društvom.

Te slanobrambe poslujejo tako-le: S pomočjo psihometra, to je priprave, ki obstoji iz dveh toplomerov, enega suhega in enega mokrega (priporočam Mareschev slanomer, ki se dobiva pri tvrdki H. Kapeller na Dunaju V/1, Franzensgasse 13), se da že na predvečer dognati, ali bo prihodnjega dne slana ali ne, oziroma, ali je nevarnost, da slana lahko nastane. Kadar načelstvo slanobrambnega društva vidi, da je ne-

„Ha, ha!“ se smrt zakrohota.
„Kje neki konec je gorja?“
Junakov močnih sto in sto
na mah mi pade pod koso!“

O, joj! Že vidim boj strašan.
Ni mar ljudem vstajenja dan...
Še bolj kot prej nemila smrt
čez nas razlila je svoj srd.

Zakaj li nam sovražni meč
vsiljuje boj tako besneč?
Oh, čujte v mestih in vaseh,
ta boj zakrivil je naš greh!

Vstajenja dan! vstajenja dan!
odmeva naj čez hrib in plan:
Iz grehov spanja vstani vsak!
to dalo nam bo mir sladak.

Potem pa smrt ne bo več smrt,
to priča grob, ki zdaj odprt
izbuja v srcih tisoč nad,
da večna vzide nam pomlad.

Potem, ko Stvarnik vseh svetov
pozval bo mrtve iz grobov,
nad vse vesel, nad vse krasan,
vstajenja našega bo dan.

Br. Gervazij.

varnost slane, obvesti o tem svoje ude. S strelom, z zvonenjem ali bobnanjem se da ponoči znamenje za pričetek poslovanja. Slanobrambovci odidejo, preskrbljeni s potrebnim orodjem in snovmi, na mesto, kjer se razpostavijo na določena mesta. Tam navadno najprej izkopljejo majhne jamice, kjer pripravijo snovi za kajenje (katran, šoto itd.)

Na dano drugo znamenje pričnejo s kajenjem, ki ga toliko časa vzdržujejo, dokler se zopet z dogovorjenim znamenjem ne odpokličejo.

Glavna načela pri izvrševanju kajenja so naslednja:

S kajenjem se prične, kadar pade v tihi jasni noči kmalu po polnoči toplota na +1° C do +2° C (to je nad ničlo.) Kadi se pa toliko časa, dokler po solnčnem vzhodu zračna toplota ne doseže zopet +1° C do +2° C. Če je trta malo ozebla, se kadi še dlje, da se zabrani naglo segrevanje po solnčnih žarkih.

Ognji se napravijo v razdalji 10 do 20 m v 100 do 200 m oddaljenih črtah. Ta razdalja je pa odvisna od lege vinogradov, od potov, ki se na njih navadno kuri, dalje od tega, od ktere strani sapa vleče itd.

Za kajenje se rabijo snovi, ki le počasi gore in močno kade, na pr. katran, smrečje, itd. Na ogenj se meče mokro listje, gnoj, mah, vejevje itd., vse le s tem namenom, da se dela gost težak dim, ki se vlega med trte in se nedviga kvišku.

Če je kajenje splošno, to se pravi, če se ga poprimejo vsi vinogradniki in ga vestno in marljivo izvršujejo, potem prinese navadno zelo zadovoljiv uspeh. Znani so slučaj, ko je toplota tekom noči padla na 2° pod ničlo in so se s kajenjem vendar vinogradi obvarovali pred pozebo.

Naj bi se tega sredstva posluževali pri nas vinogradniki povsod tam, kjer jim preti nevarnost, da jim slana uniči letino, kajti z razmeroma majhnimi stroški se lahko ubranijo velike škode. Povsod tam, kjer bi se hoteli vinogradniki organizirati v slanobrambna društva, je pisec tega spisa pripravljen, da jih natančno pouči in izvežba v vsem,

Vkljub kajenju se pa večkrat lahko zgodi, da trte tu pa tam malo ozebejo in so take, kakor bi bile opaljene. V resnici nastane pri pozebi izsušenje nekaterih listovih tkanin, ker jim mraz odtegne vodo. Če ima list priliko, da se voda v njem zopet polagoma odtaja in da jih listne stanice zopet lahko po-

srebajo, je škoda po mrazu seveda veliko manjša, kakor če se mrzli trtni deli naglo odtajajo.

Zato se ne sme, kakor je bilo že rečeno, s kajenjem prehitro prenehati, temveč se nadaljuje toliko časa, da se tajanje le polagoma vrši, kar bi solnčni žarki preprečili. Iz enakega vzroka se od mnogih strani tudi priporoča, da se ozeble trte pri nastalem tajanju z vodo poškropi. Zanimivo, je, kar mi je v tem oziru sporočil preprost kmečki vinogradnik s Štajerskega. Gospod Matevž Turnšek iz Šešice, p. Sv. Pavel pri Preboldu, mi je namreč med drugim pisal: Oprostite, gospod nadzornik, da si kot preprost vinogradnik dovoljujem Vas na nekaj opozoriti, kar Vas bo gotovo zanimalo. Če nastane majnika meseca suh mraz, slana, tako da trte malo pozebejo, zelo koristi, da se takrat, ko gre mraz že nazaj (kadar se prične tajati), poškropi z mrzlo vodo, kar smo pri nas izkusili.

Dokler zmrzuje, se ne sme škropiti; to bi bilo jako napačno in bi še bolj škodilo. Saj se na toplomeru itak vidi, kdaj mraz ponehuje (namreč, kadar kaže toplomer, višje 1/2 m nad zemljo nad 0°), in takrat je treba začeti s škropljenjem. Neki vinogradnik je pri nas prezgodaj začel škropiti, pa mu je trtje še bolj pozeblo, njegovemu sosedu pa, ki je škropil v pravem času, je ostalo trtje popolnoma sveže, samo dve brajdi, ki jih je pustil neškropljeni, sta mu zmrznili.

Zato naj bi imel vsak vinogradnik v času slane tudi vodo pripravljeno, da lahko hitro škropi, ko pride čas. Tam, kjer solnce vinograd najprej obsije, je treba najprej začeti in hitro delati. Kdor bo več poškropil, bo več ohranil pred pozebo.

B. Skalicky.

Umrlemu kongreganistu v spomin!

Njegov prijatelj in sošolec.

Kolikor bolj se je začela prebujati in na novo oživljati cela narava, tem hujše ga je mučila neozdravljiva bolezen in vidno je pešala in ginila njegova življenska moč. Že za zadnjih mesecev njegovega dijaškega življenja so se pokazali usodepolni znaki hude bolezni. Na obrazu, ki je zelo pobledele in usahnil, se je videl izraz trpljenja. Glasno čitanje ali govorjenje ga je zelo zmučilo in zmanjkovalo mu je sape. Hodil je sicer še v šolo in opravljal druge stanovske dolžnosti, ali vsako delo ga je hitro utrudilo. Zahrepenel je po počitku... Z namenom, da se okrepi, je šel lansko leto o veliki noči domov — pa ni ga bilo več nazaj. V svoji rodni vasi, na Krašnem vrhu pri Radovici, je prebil še nadaljno dobo svojega kratkega življenja. Nič mu niso pomagala razna zdravila, nič sveži zrak zdravega belokranjskega podnebja. Strašna bolezen ga je vedno bolj in bolj sušila in hiral je dan za dnevom. Vedno žalostnejša poročila o njegovi bolezni so prihajala k nam. Kar dobi njegov ožji rojak pismo, ki je naznačilo, da ga je Bog že otel zemeljskega trpljenja. Dne 28. sušca t. l. je izdihnil Franc Janžekovič bivši petošolec na novomeški gimnaziji svojo plemenito dušo. Kakor smrtonosna pušica je prešinila ta novica moje srce in polotila se me je tolika žalost, kakor da mi je umrl lastni brat. Bil je pač moj pravi prijatelj. Moja želja je bila izpolniti mu zadnjo ljubav, spremeljati ga namreč na njegovi zadnji zemeljski poti. In ta se mi je uresničila. Pod vodstvom gosp. prof. dr. Gorjanca je pohitelo nekaj sošolcev umrlega na njegov pogreb in z veseljem sem se jim pridružil. Dolga je pot iz Novega mesta v Belo krajino — šli smo namreč peš. Ali meni se ni zdela... Ob spominu na dragega prijatelja, ki sem mu mogel podati le še en dokaz svoje udanosti, so mi postajale utrujene noge zopet krepkejše in hitro so ostajali za

nami skaloviti griči, zeleni travniki in bele vasice. Skoraj smo dospeli v Radovico...

Drugi dan ob 7. uri zjutraj je prišel sprevod iz Krašnega vrha... Lepo in ganljivo obenem je bilo videti precejšno število Belokranjcev v njihovi narodni noši, nedolžne deklice kot tovarišice v snežnobelih oblaci in z venci na glavi ter mladeniči in dekleta s svojimi banderami. Gosp. prof. dr. Gorjanca je tako ganila priprostost in skromna ponižnost sprevoda, da se je izrazil, da mu bo ostal ta prizor v prijetnejšem spominu, kakor pa z največjim pompom in dragocenostjo opravljeni pogrebi, ki jih je videl po mestih. Sprevod je šel v cerkev, kjer se je darovala zadnja maša za umrlega ob njegovi telesni navzočnosti. Kajti njegova duša je tedaj že uživala zaslužen plačilo. Na sredi cerkve v rakvi je počivalo njegovo truplo, na levo v klopi pa je klečala mati in sestre umrlega in vroče molitve so kipele iz njih src za dragega sina oziroma brata. Po maši so prejele vse in razen njih še nekaj njihovih sorodnic sv. obhajilo. Posnemanja vredna navada in lep znak njih pobožnosti. Kmalu je minila maša in ob žalostnem donenju zvonov smo spremljali rajnega na pokopališče. Skoraj je bila spuščena rakev v grob in težke grude, ki so se sipale nanjo so povzročile tako pretresljivo bobnenje, da so se mnogemu porosile oči, pri misli na konec zemeljskega življenja.

Utihnile so pevke in z njimi žalostni glasovi pesmi „Blagor mu...“ in besedo je povzel g. prof. dr. Gorjanc. „Dragi mi France!“ je nagovoril rajnega in že pri teh samih besedah so se porosile oči očetu in materi umrlega. Imenoval ga je vzornega dijaka, ki je ljubil Boga in domovino, posebno pa še svojo ožjo domovino lepo Belokrajino. V jedernatih stavkih je orisal njegovo kratko toda krepkasto življenje in tako potolažil žalostne stariše. Po končanem govoru so začeli ljudje zapuščati pokopališče in mnogi izmed njih si je otiral solze ganutja...

In tako si ostal sam na pokopališču? — Pa kaj pravim ostal si sam! Dal si zemlji samo to, kar je njenega, to je telo, ki je zapisano smrti in s tem minljivosti, tvoj duh pa živi in bo živel vekomaj ter užival sad svojega življenjskega hrepenenja. In katero je bilo to hrepenenje? Bilo je teženje po stalni sreči — po večnem zveličanju. In za to si se v življenju tudi potrudil. Bil si mladenič pravega katoliškega prepričanja, katerega te ni bilo pred nikomur sram priznati, kajti bil si neustrašen. Kot ud Marijine družbe si se vestno ravnal po njenih pravilih tako, da si vzgled pravega kongreganista. Bil si tih in resen, malo besed si izpregovoril, ki ne bi imele pametnega pomena, kakor bi se ravnal po modremu izreku: „Premisli, kaj govoriš, ker od vsake besede boš dajal odgovor!“

Ne zdi se mi čudno, kar so mi rekli tvoji stariši, kako vdano namreč da si trpel hude bolezenske muke, dobrovedoč, da si neozdravljivo bolan, ker poznal si vrednost zemeljskega življenja. Moč za potrpljenje in vdanost pa ti je podelil Oni, ki je prenašal strašne bolečine z neskončno potrpežljivostjo. Kajti ljubil si ga in izpolnjeval njegove zapovedi, zato te Vsemogočni tudi ob najtežavnejših trenutkih tvojega zemeljskega trpljenja ni zapustil, ampak ti je pomagal in zvesto stal ob strani. Ljubil si tudi Ono, katere otroka si se štel in ji nad pet let zvesto služil, kajti vedel si, da njena priprošnja največ pripomore pri Bogu. In, ker si ljubil Njega, ki je pot, resnica in življenje, in njegovo najčistejšo mater Marijo, se ti res ni bilo treba bati smrti, ker si vedel, da boš po tej užival pravično plačilo...

Naj zemlja ti telo pokriva,
Tvoj duh pa večno srečo vživa,
ker Vanj si upal, se ga bal,
ki ti je življenje dal...

Genjeni naročniki!

Med tem, ko Vam želimo od srca milostipolne velikonočne praznike, Vas prav vljudno prosimo, blagovolite izpolniti vposlane položnice sedaj ob praznikih, ko imate nekoliko več časa, in pošljite nam še ostalo naročnino na Dol. Novice. Tudi imate sedaj več prilike, pridobiti saj enega novega naročnika. Lepo Vas prosimo za to prijaznost, da se tako čimbolj razširi naš list, da mu bomo zamogli sčasoma vsebino pomnožiti. Posebno one kraje prosimo za izvršitev dane obljube, ki so zahtevali, da naj list izhaja ob četrtkih v svrhu več naročnikov. Mi smo uslišali Vaše želje, prosimo, uslišite tudi sedaj Vi naše. Poslužujte se lepih prilik nedelj in praznikov in agitirajte vsepovsod za razširjanje prepotrebni Dol. Novic!

Domače in tuje novice.

Izpremembe pri deželni vladah. Sedanjí kranjski deželni predsednik ekscelenca baron Schwarz stopi v pokoj; prošnjo za vpokojitev je že vložil. Na njegovo mesto pride grof Henrik Attems, sedanjí podpredsednik ces. namestništva v Trstu, ki je bil svojčas okrajni glavar v Gorici in Celju. Namestnik dež. predsednika dvorni svetnik Rudolf grof Chorinsky je imenovan za sekcijkega šefa v notranjem ministrstvu, na njegovo mesto k kranjski deželni vladi pride za dvornega svetnika vitez Laschan. Na Attemsovo mesto v Trst pride Friess-Skenetov sodelovalec s Koroškega, pl. Lobmayer. V Celovcu pride na Lobmayerjevo mesto za podpredsednika baron Heuringer, sedaj vojaški referent pri tržaškem namestništvu.

IV. vojno posojilo je razpisano in se začne s 17. aprilom in se zaključi v ponedeljek 15. maja ob 12. uri. Sveta dolžnost je, da dá vsak po svoji moči državi sredstva, ki jih potrebuje za izpolnitev svojih velikih nalog. Podpisujte tedaj brez izjeme četrto vojno posojilo ter pripomagajte, da bo uspeh četrtega vojnega posojila še daleč nadkrilil prejšnja tri posojila. Razvijajte v krogu svojih tovarišev in prijateljev čim živahnejšo agitacijo za podpisovanje četrtega vojnega posojila!

Pomanjkanje mleka. Po celi Avstriji se občutno pozna veliko pomanjkanje mleka. Tudi pri nas je v zadnjem času tako padla množina mleka, da ga skoraj ni dobiti niti za otroke. Vsa živila imajo tako visoko ceno, da si jih revnejši sloji nabavijo le s težavo ter si svojo vsakdanjo hrano nadomeščajo z mlekom, ki je v primeri z drugimi živili izdatno ceno. Ako odpade še mleko — edina in glavna hrana revnejšega ljudstva in posebno otrok, bi imele te občutljive posledice kakor različne bolezni, pri otrocih zaostalo rast, — posledice, katere bi znal čutiti cel rod. Že danes opazujemo pri otrocih na ulici kako so blede in upadeni, temu je glavni vzrok slaba in malotečna prehrana. Dolžnost vsakega kmetovalca je, da krmi krave kar mogoče dobro in skrbno, da pride dovolj mleka na trg. Seveda je za kmetovalca težko po eni strani oddati velike množine krme vojaščin, po drugi strani pa zahtevati od njega, da pri tem pomanjkanju sena dobro krmi molzne krave. Deželni odbor je ustanovil posebno centralo, da bi poskrbovala tečna krmila kmetovalcem in ta je tudi pričela že poslovati. Zato priporočamo vsem, naj poizkusijo krmiti svojo molzno in vozno živino s temi krmili, ki so zelo redilna in vplivajo na veliko mlečnost živine.

Prebiranje 18 letnikov. Prebiranje v letu 1898 rojenih črnovojnikov za politični okraj Rudolfovo se vrši dne 1., 2. in 3. maja t. l. v uradnem poslopu c. kr. okrajnega glavarstva v Rudolfovi in sicer pridejo na vrsto dne 1. maja občine: Rudolfovo, Šmihel-Stopiče, Prečna in Toplice. Dne 2. maja občine: Gor. Polje, Bela cerkev, Mirnapeč, Orehovica, Brusnice, Št. Peter, Čermošnjice, Poljane, Doberniče in Selo p. Šumberku. Dne 3. maja občine: Vel. Loka, Ambrus, Ajdovec, Dvor, Smuka, Zagradec, Žužemberk, Mirna in Trebnje. — Posebno se opozarja na to, da se prične prebiranje že ob 7. uri zjutraj in da morajo biti črnovojniki ob tej uri na lici mesta že zbrani. Tega ukrepa se je natančno držati. Pregledovanje se vrši po občinah. Vsak črnovojnik mora biti popolnoma trezen in po celem životu čisto umit. V bližini kraja pregledovanja in v pregledovalnih sobah mora vladati popoln mir. Prestopki se bodo ostro kaznovali.

Cerkveno. Duhovne vaje za gimnazijce je vodil v tukajšnji frančiškanski cerkvi misijonar preč. g. pater Grampovčan. Upamo, da bodo njegove goreče besede ostale v trajnem spominu v mladih dijaških srcih. — V kapiteljski cerkvi pa je imel nemške konference preč. g. pater Al. Folie, družbe Jezusove iz Ljubljane. Njegovi temeljiti govori o trpljenju Kristusovem so globoko uplivali na poslušalce in bodo gotovo rodili tisočeri sad. Udeležba je bila hvalevredno dobra.

Inštaliran je bil 13. aprila v ljubljanski stolnici na Codellijev kanonikat preč. g. dr. Franc Kimovec, stolni kaplan in korni vikar v Ljubljani.

Imenovan je stolnim kanonikom v Zagrebu veleč. g. Janko Barle, ravnatelj nadbiskupijske pisarne. Gospod kanonik je sin občespoštovane rodbine gosp. Barle-ta, nadučitelja v p. v Šmihelu pri Novem mestu.

Odlikovan Novomeščan. Gosp. doktor Ervin Murgel, c. kr. asistenčni zdravnik pri c. kr. trdnjavski bolnici III v Mostaru prejel je dne 31. aprila častni znak II. razreda z vojno dekoracijo od Rdečega križa. Sedaj je pa Nj. Veličanstvo, presvetli cesar istemu podelil zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje. Našemu rojaku, kojega prsi dičijo tako lepi odlikovanji, iskreno častitamo!

Odlikovanje. Bronasto hrabrostno svetinjo v priznanje hrabrega obnašanja pred sovražnikom podelilo je c. in kr. 7. armadno poveljstvo rezervnemu vojaku pri trenu c. in kr. pehotnega div. sanitnega zavoda št. 6. Matiji Liuby. Častitamo!

Oddaja modre galice po novomeški kmetijski podružnici se je deloma že zvršila. V ponedeljek 1. maja se ima oddajati galica še naročnikom iz Novegamesta in iz občine Šmihel-Stopiče in sicer se bo oddajala zopet le v polovičnih množinah, tako da jo bodo imeli dosti za prvo potrebo. Oddajalo se bo na drobno, kar bo povzročilo podružnici toliko dela, da je treba posamezne naročitve že par dni prej pripraviti oziroma natehtati, da jih bo mogoče v ponedeljek 1. maja sproti oddajati došlim vinogradnikom. V množinah do 5 kg se bo oddajala galica v papirnatih zavitkih, kdor jo ima pa kaj več dobiti, mora pa v torek po praznikih t. j. 25. aprila prinesiti vrečo in jo izročiti g. Baniču v Novem mestu, ki bo sprejemal vreče tega dne od 8. do 12. dopoldne pri g. Košaku, gostilničarju v Novem mestu. Na vsaki vreči naj bo potrebna vrstica in napisano ime, da bo dobil vsak svojo vrečo nazaj. Kdor želi dobiti obenem tudi naročeni galun, mora tudi za galun prinesiti posebno vrečo. Kdor izmed naročnikov ne bo prinesel v torek 25. aprila potrebnih vreč za množine, ki značijo čez 5 kg. ne bo mogel dobiti 1. maja potrebne galice, ne galuna.

Semenska koruza. Posestnike, ki želé kupiti semenske koruze, opozarjamo, da se dobi pri vojnižitem komisijonarju pri g. J. Kobe-tu v Rudolfovi, kjer naj se zglasijo.

Umrli je v Čadrezah 12. aprila Neža Kramar v 25. letu svoje dobe. Jetika ji je pretrgala nit mladega življenja. Pokopana je bila na pokopališču v Gradišcu ob navzočnosti mnogo občinstva. Bila je večkrat prevedena s sv. zakramenti. Svojo mučno bolezen je prenašala zelo udana v voljo božjo. Zapušča žalujočega moža ter dvojce nedoraslih otročičev. Sreča v nesreči je, da je prišel mož ravno na dopust od vojakov. Pokojnica je bila mirnega značaja ter ljubeznjiva soproga in dobra mati. Naj počiva v miru blaga duša!

Umrli je v Ljubljani gospa Marija Grebenc roj. Kos, vdova c. kr. davčnega nadupravitelja. Pokojna je rodod. Novomeščanka iz ugledne Kosove rodbine. — Naj počiva v miru!

Nabiralo se bo na velikonočni ponedeljek po vseh cerkvah na Kranjskem za goriške begunce, ki so morali zapustiti svoje domove. Pokažimo v dejanju, da znamo ceniti njihove žrtve za našo skupno domovino. Kdor bi se iz kakršnegakoli vzroka ne mogel udeležiti darovanja, naj pošlje svoj dar na posredovalnico za goriške begunce, katero imamo tudi v Novem mestu.

Vesele velikonočne praznike želé vsem novomeškim znancem in prijateljem z bojnih poljan: Ivan Cesar, Kvas Ferd., Zupane Jaka.

Vesela aleluja! Vsem Dolenjcem in Dolenjcam želimo vesele in srečne velikonočne praznike iz soške fronte ter vse prisrčno pozdravljamo. Nadlovce Al. Hrovat, podlovce Jože Prelesnik in Jožef Kadunc, lovec Janez Šmajdek in patrolovodja Simon Kitek. V. pošta št. 220, dne 8. aprila 1916.

Vojni pregled.

Laško bojišče. — 10. aprila se uradno poroča z Dunaja: Sovražno topništvo je obstreljevalo na Goriškem kraje za našo bojno črto. Pri Ločniku so uničili naši topovi neko Capronijevo letalo. Običajni topniški boji na ostalih bojnih črtah trajajo dalje. — Uradno poročilo dne 12. aprila javlja, da trajajo v posameznih odsekih bojne črte živahnejši topniški boji dalje. Pri Rivi, kjer se je ustalil sovražnik v nekaterih naprej potisnjenih jarkih in za nekim obrambnim zidom južno od Sperone, smo ga zopet pregnali iz te postojanke. — Uradno poročilo 14. aprila javlja: Na Mrzlem vrhu so se naše čete polastile neke predpostojanke in odbile ponovne protinapade z velikimi izgubami za Italijane. Sovražne predpostojanke pri Bovecu in Pontavbi je krepko obstreljevalo naše topništvo. — Na tirolski bojni črti je pričel napadati sovražnik na več mestih. V odseku Lugana smo ga odbili. Obramben zid južno od Sperone, kjer je sovražnik poizkušal se polastiti naših postojank na višinah, smo ga odbili. Izpraznili smo danes ponoči obramben zid južno od Sperone in se ustalili v najbližji postojanki. — Dne 18. aprila se uradno poroča: Nad Trstom sta krožila dva sovražna letalca, ki sta z metanjem bomb ubila dve civilni osebi, 5 pa ranila. Naša letala so prepočila sovražna letalca do Gradeža in nato z bombami zadela neko italijansko torpedovko.

Rusko bojišče. — Iz Črnovic poročajo, da se v Besarabiji pripravljajo velike vojaške akcije Rusije, katera hoče najbrže se enkrat poskusiti bojno srečo ob bukovinski fronti. Pri tem jo podpirati Japonska, katera je dobavila težke topove in Francoska, ki je dala na razpolago častnike-inženirje. Rusko višje poveljstvo je menda še vedno mnenja, da se avstrijska fronta v Bukovini lahko prodre. — Nemško uradno poročilo javlja dne 12. aprila, da so Nemci odbili pri Garbunovki (severovzhodno od Dvinska) ruske ponočne napade, ki jih je izvedlo več stotnij. — Iz Bukarešta se javlja: Po Črnem morju prepeľjavajo iz Male Azije veliko vojakov, ki jih izkrcavajo v Odesi, Sevastopolju in v Nikolajevem.

Zahodno bojišče. — Iz Genfa poroča „Journal des Debats“ o položaju pri Verdunu kratko pa jedrnat: Prva obrambna črta pri Verdunu je za nas izgubljena. — Iz Aten javljajo, da umika Francija vse svoje čete iz Soluna in jih pošilja v Verdun. — „Lokal-anzeiger“ poroča 12. aprila iz Rotterdam: Po poročilih mornarjev, ki so došli iz Angleške, je bil učinek zadnjih napadov Zeppelinov mnogo hušji, kot se je to priznalo z angleške strani. Več mest Angleške je strašno trpelo. Več sto vojakov je ubitih in ranjenih. — Kakor poroča „Lokal-anzeiger“ iz Berolina se ceni francoske izgube pri Verdunu na 115.000 mož, 200 topov in 25 štirijaskih kilom. zemlje.

Oklic gozdnim posestnikom na Kranjskem.

Vsled obstoječih nenavadnih razmer je potrebno, vsa krmila, s katerimi razpolagamo, čim najbolje izrabiti, da se zagotovi neomejeni obstožni živine na Kranjskem, kar je iz gospodarskih ozirih in glede na preživljanje posebnega pomena. — Z uporabo vseh vrst žita za prehrambo prebivalstva se odtegne živinoreji precejšen del živil, ki so v normalnih časih rabile kot močna krmila. — Neobhodno potrebno je tedaj, da si v okrepitev našega gospodarskega položaja, ki je za zmagovalno vojevanje potrebna, preskrbimo nadomestitve za krmila, ki jih pogrešamo. To nadomestitev nam nudi intenzivna pašnja, ki se je dotlej izvajala ponajveč le po pašnikih in planinah. Treba pa je najti tudi sredstev, ki nam omogočijo, pašnjo čim bolj razširiti. Najboljšo priložnost v to nam dajejo gozdi, ki obsegajo na Kranjskem skoro pol milijona hektarjev. Pašnja in izkoriščanje trave po gozdih — v kolikor to ni prevarljivo gozdoreji in se iz gozdnopolijskih ozirih sme dopustiti — more prebivalstvu olajšati vzdrževanje živine za več mesecev v letu. — Da se ta olajšava doseže, obrača se c. kr. deželna vlada na vse gozdne posestnike na Kranjskem ter jih nujno pozivlja, da posvetijo svojo največjo pozornost na gozdno pašnjo in izrabo trave po gozdih in kar najbolj pospešuje to gospodarsko važno stvar. — **Gozdni posestniki naj po gozdih, kjer se more pasti, ne paso le svoje lastne živine, ampak naj, v kolikor bi bilo tam dovolj pašnje za večje število glav, velikodušno dovolijo, da se pase tudi še živina drugih posestnikov, ako ne brezplačno, pa vsaj proti primernemu plačilu.** Nadalje naj gozdni posestniki pripuste, da se pridobiva vsa po gozdih rastoča trava za kladjo ter ista nakaže revnim ljudem, ki imajo kako živino, a ne dovolj zemljišč,

Ta poziv velja še posebno gozdnim veleposestvom na Kranjskem, ki so sicer vedno pripravljena pomagati; ta posestva namreč obsegajo obširne gozdnate ploskve, katere se večinoma le malo ali sploh nič ne izkoriščajo za pašnjo ali pridobivanje trave. — Začasna dopustitev neizkoriščenih pašnj in dobave zeljšč po gozdih, ne da bi se s tem kratile lastne pravice ali koristi, daje gozdnim posestnikom na Kranjskem priložnost, udeležiti se te po c. kr. deželni vladi priporočene akcije, ki je ob enem patrijotično delo v dobrobit Kranjski in njenemu prebivalstvu, kojega večji del se daleč od domače grude postrtovalno in slavno bojuje za čast, moč in velikost naše domovine, za zmago nad našimi sovražniki.

C. k. deželna vlada za Kranjsko.

Prebivalstvu Kranjske dežele.

Kolikor dalje traja vojna, toliko več zahteva od posameznih ustanov za vojno skrbstvo v deželi. Zato pa moramo iskati zmerom novih sredstev in poti, da z denarnimi svotami pomagamo revnim, ki so ostali doma, junakiškim bojevnikom v vojski, bolnikom in ranjencem itd., kolikor je sploh s privatnim skrbstvenim delom pomagati mogoče. Prav izdatna svota denarja bi se v teku leta brez posebne obremenitve posameznikov nabrala na ta način, če bi vsak prebivalec lepe Kranjske dežele, najsi je tu stalno naseljen, ali pa se mudi pri nas le mimogrede, daroval za vojnopskrbne namene po svoji dobri volji in moči kak znesek na svoj god ali rojstni dan. Tako bi v naši dragi kronovini neprestano, dan za dnem, tekli nov vir v splošno blage namene. Zato pozivljamo vse kroge in sloje prebivalstva, da pomagajo vdejevati to lepo misel s tem, da sami pokladajo ob rojstnih in godovnih dneh darove na oltar domovine ter, kjerkoli je prilika, to misel priporočajo in razširjajo. Vsak, kdor daruje tak dar, dobi zanj spominski list na svoj godovni ali rojstni dan v vojnih letih 1914—1916, obenem v trajno pomnjenje, kdaj je Avstrija živela svoj največji čas. Ta list naj po sklenjenem miru kot nekakšen hišni vojni spomin dežele Kranjske po vseh družinah poznim rodovom glasno priča, kako se je v teh težkih letih vse prebivalstvo Kranjske složilo in vstrajno udeleževalo silovite borbo zoper premnoge sovražnike naše

Tečna krmila za živino

mogočne Avstrije. Poziv za te darove naj gre od kraja do kraja v najoddaljenejšo gorsko vas naše Kranjske kronovine, da bo v prid in pomoč našim junakom na bojnih poľjanah ter njim, ki doma zapuščeni, na bojno polje za očeti, možni in brati pošiljajo svoje molitve. Godovni darovi ali darovi ob rojstnih dneh se lahko pošiljajo c. kr. deželni vladi Kranjski „Ravnateljstvu pomožnih uradov“ v Ljubljani. Tudi župni in občinski uradi jih bodo sprejemali in deželni vladi pošiljali. Za pošiljanje so pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani in pri vseh župnih in županiških uradih v deželi posebne položnice c. kr. poštne hranilnice na razpolago.

C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko.

Zadnji pomoček. Zdravnik ženski, ki misli, da je bolna: „En pomoček je, ki vas more rešiti!“ — Ona: „No, in ta je?“ — Zdravnik: „Da omožite svojo hčer. Vi ste potem tašča in te navadno dolgo žive, kakor kaže skušnja!“

Dražbeni oklic

z dne 5. aprila 1916 se v toliko popravil odnosno popolni, da se bo na dražbi določeni na dan 27. aprila 1916 v tovarni v Mirni peči prodala le ena četrtina navedenih predmetov in strojev.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo, odd. IV, dne 18. aprila 1916. 16

9 U 109/16 5

V imenu Njegovega Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo je o obtožbi opravitelja državnega pravdnistva zoper

Franciško Rifelj

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7. avg. 1915 št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnistva avskultanta Strasserja, proste obtoženke Franciške Rifelj, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtoženke, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Franciška Rifelj, 25 let stara, rojena v Čreščencah, omožena, pos. žena v Lešnicah št. 6, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avg. 1915 št. 228, storjenega s tem, da je dne 16. marca t. l. na sejmu v Kandiji prodajala 3 male nad 3 mesece stare prasce, domače pasme in jih cenila 300 K, katere je kasneje prodala za 256 K, toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo k. z. na 5 dni zapora. 50 K v slučaju neizterljivosti pa na 5 dni zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“ in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje. V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo, odd. III., dne 8. aprila 1916.

Grom m. p. Dr. Hrašovec m. p.

Vila z vrtom

z več sobami, kuhinjo, shrambo itd., se odda takoj v najem, oziroma se tudi proda. Vila je še nova in leži na lepem in mirnem solnčnem prostoru ob stari državni cesti iz Novega mesta proti Belokrajini. Naslove pove upravn. Dol. Novic.

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase. 128-24-9

U 121/16 4 V imenu Njegovega Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo je o obtožbi opravitelja državnega pravdnistva zoper

Ano Piletič

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7. avg. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnistva, proste obtoženke Ano Piletič po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtoženke, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Ana Piletič, 38 letna, rojena v Dobravi, omožena, posestnica na Loki št. 23, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca t. l. na novomeški sejmi pripeljala 9 prašičkov za rejo, dočim je prejšnja leta prodajala take prašičke par za 60 do 70 K, je letos take ponujala (prodajala) par za 120 K in prodala istih 9 za 500 K, toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 20 K globe, v slučaju neizterljivosti na 2 dni zapora in z globo v znesku 10 K, v slučaju neizterljivosti pa na 24 ur zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu Dolenjske Novice in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje. V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Rudolfovo, dne 1. aprila 1916.

Grom m. p. Dr. Hrašovec m. p.

Vsled vzklica je c. kr. okrajno kot vzkliceno sodišče v Rudolfovo razsodbo spremenilo in obsodilo obtoženko z razsodbo z dne 15. aprila 1916 v globo 40 K, v slučaju neizterljivosti v 4 dnevni zapor in v nadaljno globo 10 K, v slučaju neizterljivosti v 24urni zapor.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo, odd. III., dne 17. aprila 1916.

Odpravek je točen. Dr. Hrašovec m. p. Vodja pisarne: Grom m. p.

U 126/16 4

V imenu Njegovega Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo je o obtožbi opravitelja državnega pravdnistva zoper

Marijo Turk

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7. avg. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnistva, proste obtoženke Marije Turk, po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtoženke, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Marija Turk, 59 let stara, rojena v Starivasi, omožena, posestnica žena na Loki št. 2, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca t. l. pripeljala na novomeški sejmi sedem devet tednov starih prašičkov za rejo in te ponujala (prodajala) par za 130 K in jih prodala po 104 K par, toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 30 K globe, v slučaju neizterljivosti v tridnevni zapor in z globo v znesku 10 K, v slučaju neizterljivosti pa na 24urni zapor.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu Dolenjske Novice in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje. V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Rudolfovo, dne 1. aprila 1916.

Grom m. p. Dr. Hrašovec m. p.

Vsled vzklica je c. kr. okrajno kot vzkliceno sodišče v Rudolfovo razsodbo spremenilo in obsodilo obtoženko z razsodbo 15. aprila 1916 v globo 50 K, v slučaju neizterljivosti v 4 dni zapora in v nadaljno globo 10 K, v slučaju neizterljivosti na 1 dan zapora.

C. kr. okrajna sodnija Rudolfovo, odd. III., dne 17. aprila 1916.

Odpravek je točen. Dr. Hrašovec m. p. Vodja pisarne: Grom m. p.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

U 127/16 4 V imenu Njegovega Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo je o obtožbi opravitelja državnega pravdnistva zoper

Ano Miklaucič

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7. avg. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnistva, proste obtoženke Ano Miklaucič, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtoženke, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Ana Miklaucič, 33 let stara, rojena v Gor. Maharocu, omožena, posestnica žena na Loki št. 1, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca t. l. pripeljala na novomeški sejmi štiri po več kot devet tednov stare prašičke in jih ponujala (prodajala) par za 160 K, prodala pa za 140 K parček, toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 266 in 261 k. z. na 20 K globe, v slučaju neizterljivosti na 2 dni zapora in z globo v znesku 10 K, v slučaju neizterljivosti pa na 24 ur zapora.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu Dolenjske Novice in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje. V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Rudolfovo, dne 1. aprila 1916.

Grom m. p. Dr. Hrašovec m. p.

Vsled vzklica je c. kr. okrajno kot vzkliceno sodišče v Rudolfovo razsodbo spremenilo in obsodilo obtoženko z razsodbo 15. aprila 1916 v globo 40 K, v slučaju neizterljivosti v 4 dnevni zapor in v nadaljno globo 10 K, v slučaju neizterljivosti v 24urni zapor.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo, odd. III., dne 17. aprila 1916.

Odpravek je točen. Dr. Hrašovec m. p. Vodja pisarne: Grom m. p.

U 124/16 4

V imenu Njegovega Velikanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo je o obtožbi opravitelja državnega pravdnistva zoper

Marijo Kirar

zavoljo prestopka po § 14 naredbi z dne 7. avg. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnistva, proste obtoženke Marije Kirar, po danes dognani glavni razpravi, po predlogu obtoženke, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Marija Kirar, 64 let stara, rojena v Ruhnivasi, omožena, užitkarica v Ruhnivasi št. 7, nekaznovana

je kriva

prestopka po § 14 ces. pat. z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 20. marca t. l. pripeljala na novomeški sejmi 2 po 9 tednov stara prašička za rejo in ista ponujala (prodajala) in jih tudi prodala za 140 K, dočim je prejšnja leta taka prodajala za 60 K par, toraj zahtevala, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjenega patenta z uporabo §§ 266 in 260 b k. z. na 5 dni zapora, poostrenega z 1 postom in 1 trdim ležiščem.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbi določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v časopisu Dolenjske Novice in nabiti javno v občinah, kjer obdolženka stanuje in kjer je izvršila kaznjivo dejanje. V smislu § 389 kpr. se obtoženka obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Rudolfovo, dne 1. aprila 1916.

Grom m. p. Dr. Hrašovec m. p.

Vsled vzklica je c. kr. okrajno kot vzkliceno sodišče v Rudolfovo razsodbo spremenilo in obsodilo obtoženko z razsodbo 15. aprila 1916 v 5 dni zapora, poostrenega z 1 trdim ležiščem in v nadaljno globo 20 K, za slučaj neizterljivosti na 48 ur zapora.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovo, odd. III., dne 17. aprila 1916.

Odpravek je točen. Dr. Hrašovec m. p. Vodja pisarne: Grom m. p.

Loterijske številke.

Gradec, 12. aprila 74 19 10 87 9

A. Drame modna trgovina

NOVOMESTO Glavni trg poleg mestne hiše

vljudno priporoča veliko izbiro najmodernejših in najnovejših damskih in otroških slamnikov in nakita kakor tudi drugega modnega blaga za dame in gospode po najnižji ceni.

5-6-2

Zunanja naročila točna.